

مدیر حقوق

شاپا چاپی: ۱۸۴۱-۲۷۸۳
شاپای الکترونیکی: ۱۹۲۲-۲۷۸۳

دوره ۷ - شماره ۲۱ - پاییز ۱۴۰۳

شرط التزام عام در پرتو رویه دیوان داوری ایکسید

امیرحسین یزدانی، ناصر علیدوستی شهرکی

تحلیل حقوقی آراء صادره از دیوان بین‌المللی دادگستری در خصوص دعاوی مرتبط با ایران

سیما عباسی، شهرزاد دربندی

مخاصمات اسرائیل و حماس در آئینه حقوق بین‌الملل کیفری (۲۰۲۳ میلادی)

محمد بابایی، نوید زمانه قدیم، داوود علیزاده

نقش سبک زندگی و رعایت پروتکل‌های بهداشتی در پیشگیری از جرایم مرتبط با کووید-۱۹ از نظر کارشناسان در حقوق کیفری ایران

ایرج مروتی

مدیریت ذخایر هیدروکربوری فرامرزی: همکاری به عنوان یک تعهد عرفی (با تأکید بر رأی دیوان بین‌المللی دریاها در سال ۲۰۱۷ میلادی در دعاوی غنا و ساحل عاج)

علی رضایی، سیدرسول طباطبایی مقدم

حمایت کیفری از اطفال و نوجوانان در معرض خطر در حقوق ایران و لبنان

امین‌رضا بهار فلامرزی

نحوه اداره اموال محجورین در حقوق ایران و ترکیه

سارا فرزادی مهر، محمدرضا حقیقی، اسماعیل عموری

تحلیل و بررسی ماهیت جعله در نظام حقوقی ایران

امیرمحمد توکلی، محمدرضا عضدی، قاسم توکلی

ماهیت و ابعاد حقوقی دستور موقت صادره از هیات حل اختلاف قراردادی وزارت نفت

شیدا غم افروز، محمدرضا افشاری، مهدی پیری

حقوق سهامداران نهادی و سهامداران خرد در بازار سرمایه ایران

پریسا رضوان، علی زارع

محدودیت‌های فعالیت نظامی کشورهای ثالث در منطقه انحصاری اقتصادی دولت ساحلی

محسن بهجتی

فرزندخواندگی در نظام حقوقی ایران و انگلستان

زهره السادات مکی، اسماعیل کشکولیان

مبانی حقوقی تاسیس مدارس غیردولتی در ایران با تأکید بر نقش آموزش و پرورش بر پیشگیری از وقوع جرم

مینا دانش آموز، حکیمه ابوالحسنی

مسیرهای دموکراتیک و استبدادی در آینده حقوق بین‌الملل

سعید بهبودی نژاد

شهرهای هوشمند و حقوق تجارت بین‌الملل

آرام عباسپور جلالی

آثار حقوقی هنجارهای آمره: آن‌کس که جعبه پاندورا را گشود آیا به پیامدش فکر نمود؟

سهیل گلچین

رابطه میان تعهدات شفافیت و سرمایه‌گذاری خارجی در انرژی‌های تجدیدپذیر: تحقق نقش بالقوه موافقتنامه‌های بین‌المللی سرمایه‌گذاری

یوسف اخلاقی

سیاست کیفری ایران در قبال جرائم خاص نظامی نیروهای مسلح

یاسر شاکری

Conflicts between Israel and Hamas in the Mirror of International (Criminal Law (2023 AD

مخاصمات اسرائیل و حماس در آئینه حقوق بین الملل کیفری (۲۰۲۳ میلادی)

Mohammad Babaei

Master of International Law, Rushdieh Institute of Higher Education, Tabriz, Iran

Navid Zamaneh Ghadim

PhD in International Law, Lecturer, Rushdieh Institute of Higher Education, Tabriz, Iran (Corresponding Author)

Davood Alizadeh

lecturer at Rushdieh Institute of Higher Education, Tabriz, Iran

محمد بابایی

کارشناس ارشد حقوق حقوق بین الملل، مدرس مؤسسه آموزش عالی رشیدی، تبریز، ایران

germanyamadam@gmail.com
<http://orcid.org/0009-0001-3955-3783>

نوید زمانه قدیم

دکتری حقوق بین الملل، مدرس مؤسسه آموزش عالی رشیدی، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)

navid.zamani90@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-5069-1573>

داوود علیزاده

مدرس مدعو مؤسسه آموزش عالی رشیدی، تبریز، ایران

alizadeh@rbu.ac.ir

Abstract

Following Israel's declaration of independence in 1948 and the coalition of Arab states neighboring Israel, including Egypt, Syria, Iraq and Lebanon against Israel, the first war between Arabs and Israelis, known as the War of Independence, began. Since then, the conflicts and tensions between Israel and Palestine, including the wars of 1956, 1967 and 1973, have been continuous and continue until now. However, the conflicts related to October 2023 have taken a different form, so the United Nations Relief and Works Agency for Palestinian Refugees (UNRWA) announced in a report that 2023 will be the "bloodiest year" for Palestinians in the West Bank since 2005. It is time to start recording and documenting the number of victims of Israeli army attacks and Jewish settlers by the United Nations. The killing of thousands of Palestinians and the displacement of more than one million people and how the international community reacts to the events that are taking place have put the effectiveness of international legal rules in the balance of "rule of law" and "rule of force". Therefore, analyzing the dimensions of this conflict from the perspective of international criminal law is important. The problem of this research is that, is it possible to accept the claim of committing war crimes or the crime of genocide by Israel and accept the jurisdiction of the International Criminal Court? The current research with the descriptive-analytical method and to develop international law literature with the approach of "resistance" seeks to evaluate these issues and seeks to provide solutions that "power" is subordinate to "laws" and not "laws" as a tool for the justification of actions is due to power.

Keywords: War Crimes, Genocide, Crime against Humanity, International Criminal Law, Gaza.

چکیده

به دنبال اعلان استقلال اسرائیل در سال ۱۹۴۸ میلادی و ائتلاف دولت‌های عربی همسایه اسرائیل، از جمله مصر، سوریه، عراق و لبنان علیه اسرائیل اولین جنگ میان اعراب و اسرائیلی‌ها معروف به جنگ استقلال آغاز شد. از آن زمان به بعد، درگیری‌ها و تنش‌ها بین اسرائیل و فلسطین، از جمله جنگ‌های سال‌های ۱۹۵۶، ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳ میلادی مداوم بوده و تاکنون ادامه دارد. اما درگیری‌های مربوط به ماه اکتبر ۲۰۲۳ میلادی شکل دیگری به خود گرفته به طوری که آژانس امدادسانی و کاربایی سازمان ملل متحد برای آوارگان فلسطینی در گزارشی اعلام کرد که سال ۲۰۲۳ میلادی «خونین‌ترین سال» برای فلسطینیان در کرانه باختری از سال ۲۰۰۵ میلادی زمان آغاز ثبت و مستندسازی تعداد قربانیان حملات ارتش اسرائیل و شهرک‌نشینان یهودی توسط سازمان ملل متحد، است. کشته شدن هزاران فلسطینی و آواره شدن بیش از یک میلیون نفر و چگونگی واکنش جامعه بین‌المللی به رویدادهای در حال وقوع کارآمدی قواعد حقوقی بین‌المللی را در ترازوی «حاکمیت قانون» و «حاکمیت زور» به منصفه عمل گذاشته، بدین رو واکاوی ابعاد این مخاصمه از منظر حقوق بین‌الملل کیفری حائز اهمیت است. مسئله پیش‌روی این پژوهش این است که آیا می‌توان ادعای ارتکاب جنایات جنگی یا جنایت نسل‌کشی از سوی اسرائیل را پذیرفته و صلاحیت دیوان بین‌المللی کیفری را پذیرفت؟ پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و با هدف توسعه ادبیات حقوق بین‌الملل با رویکرد «مقاومت» به دنبال ارزیابی این مسائل بوده و دنبال ارائه راهکارهایی است که «قدرت» تابع «حقوق» باشد نه این که «حقوق» به مثابه ابزاری برای توجیه اقدامات ناشی از قدرت باشد.

واژگان کلیدی: جنایات جنگی، نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت، حقوق بین‌الملل کیفری، غزه.

Received: 2024/04/10 - Review: 2024/06/22 - Accepted: 2024/08/02

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۴/۱۰ - پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۸/۱۹ - پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۳/۰۹/۰۲

ارجاع:

بابایی، محمد؛ زمانه قدیم، نوید؛ عزیزاده، داود؛ (۱۴۰۳)، مخصصات اسرائیل و حماس در آئینه حقوق بین‌الملل کیفری (۲۰۲۳) میلادی، تمدن حقوقی، شماره ۲۱.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

CC BY-NC-SA

مقدمه

بررسی دقیق مجموع تحولات بازگویی این واقعیت است که از زمان اشغال سرزمین فلسطین تاکنون، اسرائیل بدون توجه به بیش از دو بیست قطعنامه سازمان ملل متحد همچنان به نقض قواعد حقوق بین‌الملل ادامه می‌دهد. مقامات رژیم صهیونیستی این اقدامات را با تکیه بر حمایت‌های ایالات متحده امریکا انجام می‌دهند. سال هاست که مردم فلسطین در سرزمین خود کشته می‌شوند و مجامع بین‌المللی نیز در قبال جنایات سیستماتیک آنان سکوت می‌کنند. نادیده گرفتن حقوق مشروع مردم فلسطین از سوی برخی از حقوقدانان امریکایی و حمایت آنان از رژیم غاصب اسرائیل جاده صاف کن اهداف شوم اشغالگران صهیونیست در منطقه است. بدین ترتیب پیامدهای غیرقابل کنترل حمایت‌های نامحدود مالی، تسلیحاتی و عملیاتی کاخ سفید از رژیم تل‌آویو به‌عنوان عامل تشدید بحران منجر به گسترش شدت بمباران غیرنظامیان، زنان و کودکان فلسطین در غزه و کرانه باختری شده است.

با وجود گستردگی پذیرش قواعد حقوق بین‌الملل در جامعه بین‌المللی، اسرائیل از سال ۱۹۶۷ میلادی کرانه باختری از جمله بیت المقدس شرقی و غزه را که در مجموع سرزمین اشغالی فلسطین را تشکیل می‌دهند، غاصبانه اشغال کرده و برخلاف ادعای آن دولت، خروج نیروهای زمینی اسرائیل از غزه در سال ۲۰۰۵ میلادی نه تنها به اشغال غزه پایان نداد، بلکه به دلیل کنترل مؤثر اسرائیل بر غزه، از جمله آب‌های سرزمینی و حریم هوایی آن، جابه‌جایی افراد و کالاها و زیرساخت‌هایی که غزه بر آن تکیه دارد، نوار غزه را

به «یک زندان در فضای باز» تبدیل کرده است. در عملیات طوفان الاقصی برای اولین بار رزمندگان فلسطینی با عبور از موانع وارد شهرک‌های صهیونیستی شده و بالای دویست نفر از ساکنانش را اسیر کردند. عملیاتی که در واکنش به سال‌ها اشغالگری و محاصره دریایی، هوایی و زمینی سرزمین غزه، کشتار و آوارگی فلسطینیان، نقض گسترده حقوق بشر و هتک حرمت مسجدالاقصی، در پانزدهم مهر سال ۱۴۰۲ شمسی، مصادف با هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی در داخل سرزمین اشغالی شروع شد. متعاقباً، اسرائیل با حملات هوایی بی‌سابقه به مناطق مسکونی، بیمارستان‌ها، کلیساها، اردوگاه‌های آوارگان، مدارس و مردم بی‌دفاع و غیرنظامی فلسطین با انواع سلاح‌های غیرمتعارف و ممنوعه، مثل بمب‌های یک تپه^۱، بمب‌های فسفوری^۲ و... پاسخ داد. علاوه بر آن اسرائیل آب، برق، سوخت، غذا، دارو و... را به روی ساکنین غزه قطع نموده است.

مسئله اساسی که در پژوهش حاضر بدان پرداخته خواهد شد؛ امکان‌سنجی وقوع جنایات جنگی و جنایت نسل‌کشی در مخاصمات مسلحانه اخیر است که نتیجتاً می‌توان به موضوع صلاحیت رسیدگی دیوان بین‌المللی کیفری نیز پرداخت. مسلماً یکی از شروط ضروری برای طرح و پیگیری پرونده در پیشگاه دیوان بین‌المللی کیفری پیوستن به اساسنامه دیوان توسط کشورها و پذیرش صلاحیت آن بر اساس ماده دوازدهم اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری است که دولت فلسطین در سال ۲۰۱۴ میلادی اعلامیه‌ای را طبق ماده مذکور اساسنامه صادر کرد که به موجب این اعلامیه فلسطین صلاحیت دیوان بین‌المللی کیفری را درخصوص جرایم بین‌المللی که در قلمرو سرزمین‌های فلسطینی رخ می‌دهد مورد پذیرش قرار داده است؛ بنابراین، اگر نیروهای اشغالگر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، حتی در نوار غزه مرتکب جرایم تحت صلاحیت دیوان بین‌المللی کیفری به‌ویژه جرایم جنگی شوند که در چهارچوب اعلامیه دولت فلسطین بگنجد، دیوان بین‌المللی کیفری صالح به رسیدگی به این جرایم خواهد بود.

شایان ذکر است که وضعیت فلسطین و غزه پیش از شروع جنگ اخیر در دستور کار دادستان دیوان بین‌المللی کیفری قرار داشته و بنابراین، با وقوع جنگ یاد شده و ارتکاب نقض فاحش حقوق بین‌الملل بشردوستانه و همچنین اعلام پیشینی دیوان بین‌المللی کیفری مبنی بر ترتیب اثر دادن به مفاد اعلامیه

1- GBU-31

۲- فسفر سفید ماده‌ای است هواسوز که وقتی در معرض هوا قرار می‌گیرد شروع به سوختن می‌کند و دود سفیدی هم دارد. این ماده با آب خاموش نمی‌شود و همچنان در آب می‌سوزد. اگر روی اعضای بدن کسی بیفتد تا عمق بدن وی را می‌سوزد و خاموش نمی‌شود و حتی استخوان را هم می‌سوزاند. همچنین جزء رده تسلیحات کشتار جمعی (weapon of mass destruction) قرار می‌گیرد. ضمن این که دود تقریباً سمی‌ای هم دارد و ایجاد مشکلات حاد تنفسی در حد خفگی یا سوختن ریه‌ها نتیجه آن است.

تسلیمی دولت فلسطین، الهیایه، دیوان بین‌المللی کیفری می‌تواند نسبت به جرایمی که در سرزمین‌های اشغالی فلسطین رخ می‌دهد، اعمال صلاحیت نماید. بدون شک، تحقق این مهم مستلزم گذر زمان و عملکرد و اراده دیوان بین‌المللی کیفری در مبارزه با بی‌کیفرمانی در قبال نقض آشکار قواعد و جرایم تحت صلاحیت اساسنامه این محکمه کیفری بین‌المللی است (اصلائی، ۱۴۰۲).

۱- حماس - اسرائیل: رخداد‌های ۲۰۲۳ میلادی از منظر حقوق بین‌الملل کیفری

هدف از این پژوهش، درک سیاست دیوان کیفری بین‌المللی به‌عنوان یک نهاد بین‌المللی در تعقیب جنایتکاران اسرائیلی است که جامعه مدنی فلسطین را هدف قرار می‌دهند. اخیراً حمله ویرانگر و بی‌سابقه حماس به جوامع اسرائیلی در اطراف غزه در هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی رخ داد؛ بنابراین، در پاسخ به این حمله، حمله اسرائیل به بیشتر نقاط شهر غزه و تغییر کل نوار غزه بود. غزه به ویرانه تبدیل شده است و اتفاقات بدتری برای دستیابی به هدف نابودی حماس رخ خواهد داد. اکنون اذعان شده است که لشکرکشی‌های اسرائیل بیشتر از هر جنگ دیگری در قرن بیست و یکم منجر به مرگ غیرنظامیان شده است. این حملات به تجاوز و آزار و اذیت مداوم اسرائیل تبدیل شده است که غیرنظامیان فلسطینی را هدف قرار می‌دهد (Brockhill and Cordell, 2019, 990). اسرائیل مرتکب جنایات تحت قوانین بین‌المللی، نقض حقوق بشر و اقدامات ظالمانه علیه غیرنظامیان فلسطینی برای اعمال سلطه ظالمانه خود شده است. این حمله سیستماتیک به مردم فلسطین، وضعیت موجود را حفظ می‌کند و منجر به تلفات غیرنظامی متعدد و حمله گسترده و سیستماتیک به مردم فلسطین می‌شود (Marta Bo, 2021, 283).

این حملات منجر به نقض حقوق بین‌الملل و آسیب رساندن به غیرنظامیان می‌شود. در این صورت اسرائیل مرتکب جنایات جنگی و جنایت علیه بشریت شده است. این تخلفات سازوکار قانونی مربوط به مواد جنایات علیه بشریت و جنایات جنگی را که شامل سه مرحله می‌شود، برآورده می‌کند. اولاً، بر اساس بند اول ماده ۴۹ کنوانسیون ۱۹۴۹ میلادی ژنو، کشورهایی که کنوانسیون ژنو را تصویب کرده‌اند، موظف به رعایت قواعد حقوق بشردوستانه هستند که نقض آن‌ها می‌تواند مجازات‌های کیفری مؤثری را علیه هر کس که مرتکب آن عمل شود، در پی داشته باشد. ثانیاً، این تخلفات را می‌توان به دادگاه اختصاصی جنایات جنگی ارجاع داد. برای مثال، در طول تاریخ می‌توان به دو دادگاه جنایتکاران جنگ جهانی دوم یعنی دادگاه توکیو برای محاکمه جنایتکاران جنگی ژاپنی و دادگاه نورنبرگ برای محاکمه جنایتکاران

جنگی نازی در آلمان اشاره کرد. پس از جنگ جهانی دوم، دادگاه‌های بین‌المللی کیفری برای یوگسلاوی سابق و رواندا ایجاد شدند. در نهایت، دیوان کیفری بین‌المللی بر اساس اساسنامه رم در سال ۱۹۹۸ میلادی تأسیس شد. این دادگاه برای رسیدگی به جدی‌ترین جنایات دائمی است. دیوان کیفری بین‌المللی مجاز به تعقیب چهار جنایت است: نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی و جنایات تجاوز (Flores-Liera, 2023, 442).

حقوق بین‌الملل بشردوستانه مجموعه قواعدی است که به دنبال محدود کردن تأثیر درگیری‌های مسلحانه بر جامعه، از جمله غیرنظامیان، افرادی که دیگر در درگیری شرکت نمی‌کنند یا دیگر شرکت نمی‌کنند و حتی کسانی که هنوز هم شرکت می‌کنند، مانند جنگجویان، هستند. برای دستیابی به این هدف، حقوق بین‌الملل بشردوستانه دو حوزه را پوشش می‌دهد: حفاظت از انسان و محدودیت در وسایل و روش‌های جنگ. حقوق بین‌الملل بشردوستانه برگرفته از معاهدات و قوانین بین‌المللی است. قوانین حقوق بشردوستانه در مجموعه‌ای از کنوانسیون‌ها و پروتکل‌ها مشخص شده است (Abdalfatah, 2023, 542). حقوق بشردوستانه اسناد متعددی دارد، مانند کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو^۳ که بر حمایت از غیرنظامیان و کنوانسیون تمرکز بر ممنوعیت توسعه، تولید، انباشت و استفاده از سلاح‌های شیمیایی و انهدام آن‌ها تمرکز دارد. از آن جایی که درگیری بین اسرائیل و فلسطین تلفات انسانی زیادی علیه غیرنظامیان فلسطینی به همراه دارد، نیاز به قوانین و حقوق برای غیرنظامیان در فلسطین وجود دارد (Woodcock, 2024, 115).

جدای از جنایات علیه بشریت، در حمله درگیری در هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی، چندین عامل اسرائیلی نیز مرتکب جنایات جنگی مانند قتل، بمب‌گذاری و تخریب تأسیسات عمومی مانند بیمارستان‌ها علیه غیرنظامیانی شدند که هیچ ارتباطی با این درگیری نداشتند. از آن زمان، حملات گسترده اسرائیل به غزه جان بسیاری از غیرنظامیان فلسطینی را در غزه گرفته است. اسرائیل با چندین دهه جنایات جنگی از نیروی نامتناسب استفاده کرده و قتل عام و تیراندازی‌های بی‌شماری را علیه غیرنظامیان فلسطینی به‌عنوان نوعی

۳- کنوانسیون اول ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران در نیروهای مسلح در صحنه نبرد؛ کنوانسیون دوم ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و اعضای کشتی شکسته نیروهای مسلح دریایی؛ کنوانسیون سوم ژنو درخصوص نحوه رفتار با اسرای جنگی؛ کنوانسیون چهارم ژنو درخصوص حمایت از افراد غیرنظامی در زمان جنگ. پروتکل هشتم ژوئن ۱۹۷۷ میلادی الحاقی به کنوانسیون ژنو (دوازدهم اوت ۱۹۴۹ میلادی) درخصوص حمایت از قربانیان مخاصمات مسلحانه بین‌المللی (پروتکل اول). پروتکل هشتم ژوئن ۱۹۷۷ میلادی الحاقی به کنوانسیون ژنو (دوازدهم اوت ۱۹۴۹ میلادی) درخصوص حمایت از قربانیان مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی (پروتکل دوم).

انتقام، مجازات و بازدارندگی انجام داده است. اسرائیل این موضوع را تکذیب کرده و مدعی شده که موشک‌های فلسطینی به مراکز عمومی و بیمارستان‌های غزه از جمله بیمارستان الاهلی اصابت کرده است (Obermaier, 2024, 31). باین حال، تحلیلگران فاش کردند که بمباران بیمارستان غزه ناشی از آتش اسرائیل بود. اسرائیل قطعاً جنایات جنگی را مرتکب شده است، زیرا طبق قواعد حقوق بشر دوستانه، جنگ علیه تخریب اماکن عمومی مانند عبادتگاه‌ها، بیمارستان‌ها و مدارس ممنوع است. نه تنها به بیمارستان‌ها حمله شد، بلکه حتی مدارس نیز ویران شد و امکاناتی مانند آب و اینترنت نیز مسدود شد؛ بنابراین، این رفتارهای اسرائیلی به عنوان جنایات جنگی یا جنایات تجاوز طبقه‌بندی می‌شود (Hakki, 2020, 220).

بر اساس مکانیسم جنایات محاکمه شده توسط دیوان کیفری بین‌المللی، یعنی نسل‌کشی، جنایات علیه بشریت، جنایات جنگی و جنایات تجاوز کارانه، رفتارهای اسرائیل نسبت به غیرنظامیان فلسطینی از دهه‌ها تا هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی، نشان‌دهنده وجود نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت، جنایات جنگی یا تجاوز است. این رفتارها این ادعا را تقویت می‌کند که اسرائیل در حال ارتکاب یک عمل جنایتکارانه بین‌المللی است. آنچه اسرائیل انجام داده جنایتی از نوع جنایت دیوان بین‌المللی کیفری است، به این معنی که اسرائیل قواعد بین‌المللی را نقض کرده است. باین حال، از سال ۱۹۴۸ میلادی تاکنون، سازمان ملل متحد یا دیوان بین‌المللی کیفری هیچ‌گاه درباره اسرائیل که قوانین بین‌المللی و حقوق بین‌الملل بشردوستانه را علیه غیرنظامیان فلسطینی نقض کرده است، شفاف‌سازی نکرده است. این فرصتی را برای اسرائیل فراهم می‌کند تا به حملات خود به فلسطینیان تا امروز ادامه دهد. این موضع همچنین منجر به مصونیت اسرائیل از قوانین بین‌المللی می‌شود (Nedilko, 2021, 81).

۲- صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی

دیوان یک نهاد قضایی بین‌المللی مستقل است که در لاهه، هلند مطابق اساسنامه رم در سال ۱۹۹۸ میلادی تأسیس شد. این نهاد با سایر نهادهای قضایی بین‌المللی، مانند دیوان بین‌المللی دادگستری متفاوت است. دیوان بین‌المللی دادگستری بخشی از سازمان ملل متحد است و مقرراتی در منشور سازمان ملل متحد دارد. ساختار سازمانی و بودجه عملیاتی دیوان کیفری بین‌المللی بر اساس مشارکت دولت‌های عضو در اساسنامه رم در سال ۱۹۹۸ میلادی است. دیوان کیفری بین‌المللی به‌عنوان موضوع حقوق بین‌الملل با شخصیت بین‌المللی، می‌تواند وظایف و اختیارات خود را در قلمرو کشورهای عضو و از طریق موافقتنامه‌های خاص در سایر کشورها اعمال کند.

دیوان کیفری بین‌المللی از نظر صلاحیت و قدرت قضات محدود است، زیرا دیوان کیفری بین‌المللی، موضوعات حقوقی را فقط به حوزه‌های خاصی محدود کرده و دامنه آن محدود است، یعنی هم از نظر زمانی و هم از نظر جغرافیایی محدود است. این بدان معنا است که دیوان کیفری بین‌المللی نمی‌تواند جرایم را ابتدا به ساکن تعقیب و محاکمه کند، بنابراین دیوان کیفری بین‌المللی فقط می‌تواند افراد را بر اساس موضوعات حقوقی که می‌توانند متهم شوند یا بر مبنای صلاحیت شخصی محاکمه کند. برای کسانی که تحت صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی مرتکب جرم می‌شوند، پاسخگویی فردی لازم است. این شامل مقامات دولتی، فرماندهان نظامی و غیرنظامی می‌شود. دیوان کیفری بین‌المللی دارای صلاحیت قضایی است که طبق اساسنامه رم مکمل صلاحیت ملی است. دیوان کیفری بین‌المللی یک سیستم جدید ایجاد کرده است که دادگاه‌های ملی و بین‌المللی را برای رسیدگی به جدی‌ترین جنایات از جمله جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت و نسل‌کشی ترغیب می‌کند. این جنایات از نظر جامعه جهانی به‌عنوان جدی‌ترین جنایات طبقه‌بندی می‌شوند و در ماده‌های پنجم الی هشتم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم تعریف شده‌اند. نسل‌کشی شامل اعمالی است که به گروه‌های ملی، قومی، نژادی یا مذهبی آسیب می‌رساند، از جمله قتل، سوءاستفاده، جلوگیری از تولد و انتقال اجباری کودکان.

این در حالی است که بر اساس ماده هفتم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم، هرگونه حمله مستقیم، گسترده و سازمان‌یافته علیه مردم غیرنظامی جنایت علیه بشریت تلقی می‌شود. این جنایات علیه بشریت شامل قتل، نابودی، بردگی، تبعید یا انتقال اجباری جمعیت، حبس یا محرومیت ظالمانه از آزادی جسمانی، شکنجه، تجاوز جنسی، بردگی جنسی، فحشاء اجباری، حاملگی اجباری، عقیم‌سازی اجباری یا هر نوع خشونت جنسی علیه گروه‌هایی که به‌عنوان گروه‌های سیاسی، نژادی، ملی، قومی، فرهنگی، مذهبی و جنسیتی شناسایی می‌شوند و همچنین ناپدید شدن‌های اجباری و آپارتاید. به دنبال آن، ماده نهم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم، جنایات جنگی را نقض جدی کنوانسیون ۱۹۴۹ میلادی ژنو تعریف کرده است. چنین اعمالی شامل اجبار اسیران جنگی یا سایر افراد تحت حمایت برای کمک به نیروهای دشمن، سلب حق آن‌ها از محاکمه عادلانه، تبعید و زندانی کردن معمول آن‌ها و شکنجه یا رفتار غیرانسانی با آن‌ها، از جمله استفاده از آزمایشات بیولوژیکی است. سایر نقض‌ها عبارتند از: ایجاد عمدی رنج یا جراحت شدید بدن، تخریب گسترده، مصادره غیرقانونی اموال و گروگانگیری.

۳- نقض جنایات جنگی اسرائیل مربوط به حملات تلافی جویانه با هدف قرار دادن غیرنظامیان فلسطینی در سال ۲۰۲۳ میلادی

اصطلاح «جنایات جنگی» به نقض جدی حقوق بین‌الملل بشردوستانه بر علیه غیرنظامیان یا جنگجویان دشمن در جریان درگیری‌های مسلحانه اشاره دارد. این جنایات برگرفته از کنوانسیون‌های ژنو، کنوانسیون‌های لاهه و اساسنامه رم برای دیوان کیفری بین‌المللی است. آخرین هنجارسازی در ماده هشتم اساسنامه رم در سال ۱۹۹۸ میلادی یافت می‌شود. بیشتر حوادث شامل اعمال ممنوعه مانند قتل، تجاوز جنسی، حمله به غیرنظامیان، غارت و تخریب غیرقانونی اموال غیرنظامی است که برای بقای جامعه مدنی ضروری است. کنوانسیون ژنو افراد محافظت شده را به‌عنوان افرادی که در خصومت‌ها شرکت نمی‌کنند، از جمله غیرنظامیان و کسانی که از جنگ حذف شده‌اند، تعریف می‌کند. این شامل افرادی می‌شود که در کمپ‌های پناهندگان زندگی می‌کنند، یعنی غیرنظامیانی که با وجود حضور ارتش در پناهگاه‌ها شرکت نمی‌کنند. بیشترین حوادث خشونت‌آمیز ثبت شده از سال ۱۹۹۶ میلادی در محدوده درگیری‌های مسلحانه داخلی و بین‌المللی رخ داده است (Mullins, 2023, 202).

نقض جدی قواعد جنگ، خواه عمدی یا غیرعمدی، به‌عنوان جنایات جنگی شناخته می‌شود. این همان کاری است که اسرائیل با انجام حملات برنامه‌ریزی شده گروگان‌گیری علیه غیرنظامیان انجام می‌دهد و این نمونه‌ای از جنایات جنگی است. به همین ترتیب، حملات هوایی و موشکی اسرائیل که غیرنظامیان فلسطینی را هدف قرار می‌دهد یا اقدامات غیرمجاز را انجام می‌دهد، جنایات جنگی محسوب می‌شود. مجازات‌های کیفری ممکن است برای کسانی که مرتکب جنایات جنگی می‌شوند و کسانی که چنین اعمالی را هدایت، حمایت یا امکان‌پذیر می‌کنند اعمال شود. بر اساس این اصل، مسئولیت بر عهده فرماندهی است و رهبران غیرنظامی که از جنایات ارتكابی توسط کشورهای دیگر اطلاع دارند، اما هیچ کاری برای جلوگیری از آن انجام نمی‌دهند و یا طرف مجرم را به عدالت نمی‌کشند، می‌توانند مسئولیت کیفری داشته باشند. در طول روزهای گذشته، جنایات جنگی توسط اسرائیل انجام شده و همچنان ادامه دارد، زیرا حملات حماس باعث ایجاد ترس شدید در میان نیروهای اسرائیلی خواهد شد. این نیروها حملاتی را انجام خواهند داد که قانون را نقض کرده و به غیرنظامیان آسیب می‌رساند (AI- Yagon, 2023, 1018).

بمب‌ها گاهی کل بلوک‌های مسکونی یا حتی کل جوامع را نابود می‌کنند. در درگیری اخیر، حتی در

مناطق پر جمعیت، نیروهای اسرائیلی از فسفر سفید استفاده کردند، یک ترکیب شیمیایی که هنگام برخورد با اکسیژن می‌سوزد و باعث سوختگی‌های وحشتناک و شدید می‌شود. سوختگی‌هایی که ده درصد از بدن انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهند اغلب کشنده هستند و فسفر سفید می‌تواند تا استخوان بسوزد. اسرائیل همچنین برق، غذا و آب را برای مردم غزه به‌عنوان نوعی مجازات دسته‌جمعی مسدود کرد. علاوه بر این، اسرائیل عمداً مانع از رسیدن کمک‌های بشردوستانه به افراد نیازمند شد که این نیز جنایت جنگی است. در جریان حمله هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی، نقض‌ها با دستورات اسرائیل برای تخلیه بیشتر جمعیت غیرنظامی غزه برای مقاصد نظامی خود به جای حمایت بخشی از جامعه مدنی فلسطین دنبال شد. در این صورت، تخلیه غیرقانونی است که باید این شرط را داشته باشد که غیرنظامیان باید در اسرع وقت به محل اصلی خود بازگردند (Sefriani, 2022, 197).

بر اساس تحقیقات سازمان عفو بین‌الملل، حملات اسرائیل بسیار شدید و بی‌رویه است و تمامی ساختمان‌ها، تأسیسات و به‌ویژه ساکنان غیرنظامی فلسطینی ساکن غزه را ویران کرده است. بمباران هوایی که توسط نیروهای اسرائیلی بین هفتم تا دوازدهم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی انجام شد، ویرانی وحشتناکی را به همراه داشت و در برخی موارد باعث کشته شدن کل خانواده‌ها شد. رفتار اسرائیل در هر موردی که اسرائیل مرتکب شده است، قانون را نقض کرده است، از جمله نقض حقوق بین‌الملل بشردوستانه، عدم اتخاذ تدابیر احتیاطی برای نجات غیرنظامیان، انجام حملات بی‌رویه که بین اهداف غیرنظامی و نظامی تمایز قائل نمی‌شود یا انجام حملاتی که ممکن است علیه اشیاء غیرنظامی هدف قرار گیرند. به‌رغم قصد اسرائیل برای نابودی حماس، اهداف تلافی‌جویانه نشان‌دهنده بی‌توجهی به جان غیرنظامیان است. خیابان به خیابان ساختمان‌های مسکونی را تخریب کردند. آن‌ها غیرنظامیان را در مقیاس وسیع کشتند و زیرساخت‌های حیاتی را ویران کردند. محدودیت‌های جدید باعث شد که غزه به سرعت آب، دارو، سوخت و برق را تمام کند. شهادت شاهدان عینی و بازماندگان بارها نشان می‌دهد که چگونه حملات اسرائیل باعث نابودی خانواده‌های فلسطینی شده است و باعث چنین ویرانی‌هایی شده است که بازمانده‌اند (Alashqar, 2023, 73).

از میان این موارد، سازمان عفو بین‌الملل درباره نقض‌های اسرائیل علیه جامعه مدنی فلسطین تحقیق کرد. با این حال، اگر از آغاز درگیری اسرائیل با فلسطین به گذشته نگاه کنیم، موارد بسیاری از تجاوزات اسرائیل علیه مردم فلسطین وجود داشت. در شانزده سال گذشته، محاصره غیرقانونی اسرائیل غزه را به بزرگ‌ترین زندان روباز جهان تبدیل کرده است. جامعه بین‌المللی باید از هم اکنون برای جلوگیری از

تبدیل شدن آن به قبرستان غول پیکر اقدام کند. علاوه بر این، با این شرایط، غیرنظامیان فلسطینی برای دسترسی به همه دسترسی‌ها مانند دسترسی به کمک و دسترسی به شهروندی مشکل دارند. در همین حال، در کرانه باختری اشغالی از جمله قدس شرقی، دست کم هفتادونه فلسطینی از جمله بیست کودک توسط نیروهای اسرائیلی یا شهرک‌نشینان در بحبوحه استفاده روزافزون از زور توسط ارتش اسرائیل کشته شده‌اند. از این نظر، اسرائیل نه تنها برای ساکنان غزه، بلکه برای فلسطینیان کرانه باختری از اقدامات اسرائیل در طول جنگ با فلسطین که طبق بند ۸ (۲) (ب) (۱) اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم، جنایات جنگی اعلام شد، متهم است (Gillett, 2023, 1482).

۴- نقض قواعد حقوق بشردوستانه اسرائیل علیه غیرنظامیان فلسطینی

حقوق بین‌الملل بشردوستانه مجموعه‌ای از قوانین است که برای به حداقل رساندن تأثیر درگیری مسلحانه، محدود کردن دخالت طرفین درگیری و تنظیم روش‌های جنگ طراحی شده است. این قوانین از افرادی محافظت می‌کند که دیگر درگیر خصومت نیستند که به آن قوانین جنگ نیز می‌گویند (Dvaladze, 2023, 951).

حقوق بین‌الملل بشردوستانه بخشی از قوانین بین‌المللی است که از قربانیان درگیری‌های مسلحانه حمایت می‌کند و تاکتیک‌ها و سلاح‌های جنگی را محدود می‌کند. نقض حاکمیت قانون، جنایت جنگی تلقی می‌شود و عاملان آن پاسخگو هستند و پیگرد قانونی آن‌ها به دولت‌های مستقل واگذار می‌شود. اگر کشوری نتواند مرتکب را تحت تعقیب قرار دهد، مرتکب ممکن است توسط دیوان کیفری بین‌المللی که بر اساس معاهده یا تصمیم شورای امنیت سازمان ملل متحد تشکیل شده است، محاکمه شود. حقوق بشردوستانه برگرفته از معاهدات و قوانین بین‌المللی است. قوانین حقوق بشردوستانه در مجموعه‌ای از کنوانسیون‌ها و پروتکل‌ها مشخص شده است. بر اساس ماده‌های بیست و هفتم الی سی و چهارم کنوانسیون چهارم ژنو و ماده‌های هفتادودوم تا هفتادونهم پروتکل الحاقی اول، حقوق بشردوستانه دارای دو سند است: کنوانسیون ژنو در مورد حفاظت از غیرنظامیان و کنوانسیون منع سلاح‌های شیمیایی و انهدام آن‌ها. اسرائیل این اسناد را با حمله به غیرنظامیان فلسطینی با بمب‌های شیمیایی، استفاده از مواد فسفر سفید، انجام محاصره‌های طولانی مدت و حملات هوایی که منجر به افزایش تلفات به‌ویژه در میان کودکان می‌شود، نقض می‌کند. اسرائیل با کنترل کامل غزه، از جمله آب‌ها، حریم هوایی و جابجایی افراد و کالاها، قوانین حقوق بین‌الملل بشردوستانه را نقض

کرده است. آن‌ها همچنین بیمارستان‌های غزه را بمباران کردند.

بر اساس قوانین بشردوستانه، قوانین جنگ باید در مان غیرنظامی و مراقبت‌های پزشکی را تضمین کند. با این حال، قوانین بین‌المللی بشردوستانه بیان می‌کنند که هر کشوری باید از حقوق افرادی که تحت کنترل خود زندگی می‌کنند دفاع کند. هنجارهای حقوقی غیرمتقابل هستند، به این معنی که بدون توجه به اقدامات طرفین دیگر اعمال می‌شوند. دفاع از جنایاتی مانند حمله عمدی یا مجازات دسته‌جمعی با ادعای قربانی برعکس است، شکاف قدرت ناعادلانه یا سایر اشکال بی‌عدالتی غیرقابل قبول است. اسناد حقوق بشردوستانه برای دسته خاصی از افراد و زنان که اغلب به دلیل جنس، سن، حرفه یا موقعیت خود با خطراتی روبرو هستند، محافظت ویژه‌ای ارائه می‌دهد. زنان به‌ویژه در زمان جنگ آسیب‌پذیر هستند، زیرا اغلب مجبورند به تنهایی از کودکان و سایر افراد تحت تکفل مراقبت کنند و همچنین در معرض خطر خشونت جنسی، آزار و اذیت حاملان اسلحه یا گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته قرار دارند. این افراد با ضمانت‌های اساسی که به همه افراد در قدرت جنگ طلب داده می‌شود، محافظت می‌شوند (Orzeszyna, 2023, 245).

بنابراین، قواعد حقوق بشردوستانه تأکید می‌کند که زنان باید به‌ویژه در برابر هرگونه حمله به ناموس خود، به‌ویژه در برابر تجاوز جنسی، فحشاء اجباری یا هر نوع تعرض ناشایست محافظت شوند. علاوه بر این، موارد دستگیری، بازداشت یا تبعید زنان باردار و مادران دارای فرزندان تحت تکفل باید با اولویت مورد بررسی قرار گیرد. تا حد امکان مجازات اعدام در مورد زن اجرا نمی‌شود. بچه‌ها دسته دوم از این افراد هستند. آن‌ها شاید آسیب‌پذیرترین گروه در میان هر جمعیتی هستند که تحت تأثیر درگیری‌های مسلحانه قرار گرفته‌اند. چاره‌ای جز جست‌وجوی امنیت، غذا و سرپناه در گروه‌های مسلح سازمان‌یافته یا باندهای جنایتکار نیست، جایی که آن‌ها قربانی استخدام اجباری، بردگی و خشونت جنسی هستند. سوم، خبرنگاران و خبرنگاران جنگی که در مناطق درگیری مسلحانه کار می‌کنند هستند، ناگزیر در معرض خطر جنگ تصادفی قرار خواهند گرفت. بزرگ‌ترین خطری که آن‌ها به دلیل نقش شان با آن روبرو هستند بازداشت شدن به اتهام جاسوسی یا حمله عمدی توسط نیروها، گروه‌ها یا افرادی است که مخالف گزارش‌های رسانه‌های مستقل از منطقه هستند. در سال‌های اخیر، خواسته‌هایی وجود داشته است که به خبرنگارانی که از مناطق درگیری گزارش می‌دهند، وضعیت جداگانه یا نشان حفاظتی داده شود تا حفاظت از آن‌ها در جریان درگیری‌های مسلحانه افزایش یابد (Gunawan, 2023, 400). چهارم، پناهندگان، افراد بدون تابعیت و آوارگان داخلی و افراد بدون تابعیتی که در درگیری‌های مسلحانه گرفتار

می‌شوند، با چالش‌های مهمی روبرو هستند، زیرا آن‌ها شهروند یک کشور سرزمینی نیستند و نمی‌توانند به حمایت از کشور خود یا آخرین محل اقامت خود اعتماد کنند. اسناد حقوق بشری بسیاری از کودکان، زنان و روزنامه‌نگاران را در حمایت از جامعه مدنی هدف قرار داده است.

رفتار اسرائیل بر اساس ماده هفتم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم «جنایات علیه بشریت» است. ماده هفتم تأیید می‌کند که قوانین کیفری بین‌المللی و مفاد آن به پیروی از ماده بیست و دوم باید به دقت تفسیر شوند، با توجه به این که جنایات علیه بشریت همان‌طور که در ماده هفتم تعریف شده است از جدی‌ترین جنایات هستند.

۵- عملکرد صلاحیتی دیوان کیفری بین‌المللی در مورد نقض‌های اسرائیل

در ضدحمله‌ای که در اکتبر ۲۰۲۳ میلادی در غزه رخ داد، یک حمله هوایی صورت گرفت که منجر به تلفات بسیاری از غیرنظامیان و تأسیسات عمومی شد، بر اساس ماده هفتم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم «جنایات علیه بشریت» و ماده هشتم «جنایت جنگی» به این معنی که هر یک از اقدامات زیر به‌عنوان بخشی از یک حمله گسترده یا اقدام سیستماتیک علیه جمعیت غیرنظامی مرتکب شده است و بند دوم ماده هشتم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم نقض جدی کنوانسیون‌های ژنو میلادی ۱۹۴۹، یعنی هر یک به دنبال اعمالی علیه اشخاص یا اموالی که طبق مفاد کنوانسیون ژنو محافظت می‌شوند؛ بنابراین ضدحمله نظامی اسرائیل در اکتبر ۲۰۲۳ میلادی جنایت جنگی و جنایت علیه بشریت تلقی می‌شود (Uin Maulana Malik, Ibrahim Malang, 2021, 214).

این بدان معنا است که صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی دارای قدرت کامل برای تعقیب و پیگرد نقض جنایات جنگی و جنایات علیه بشریت توسط اسرائیل است. طبق اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم، مکمل صلاحیت ملی است که در توافقنامه دیوان توسط یکصد و سی و نه کشور تصویب شده است. این توافقنامه سیستم جدیدی را ایجاد می‌کند که سیستم‌های دادگاه‌های ملی و بین‌المللی را برای رسیدگی به وحشتناک‌ترین جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت و نسل‌کشی، به هم پیوند می‌دهد.

دیوان کیفری بین‌المللی یک سازمان بین‌المللی دائمی و مستقل با سابقه طولانی در اجرای قوانین کیفری بین‌المللی است. این امر جدایی‌ناپذیر از سیاست بین‌المللی است که منجر به تشکیل دیوان کیفری بین‌المللی برای یوگسلاوی سابق و دیوان کیفری بین‌المللی برای رواندا شد. ماهیت دائمی دیوان کیفری

بین‌المللی به جامعه بین‌المللی کمک می‌کند تا قربانیان جنایات بین‌المللی را بشناسند، زیرا مکانیسم‌ها و نهادهای قانونی ملی ممکن است همیشه کافی نباشند. از دادگاه‌های ملی انتظار می‌رود که در صورت ناتوانی در اجرای نقش مورد انتظار خود، به بررسی یا رسیدگی به تخلفات پردازند.

وقتی مجری قانون در مجمع دادگاه ملی با چنین موقعیت‌هایی مواجه می‌شود، ملاحظاتی (به‌ویژه ملاحظات سیاسی) وجود دارد که منجر به بی‌کفایتی و بی‌میلی دادگاه‌های ملی می‌شود؛ بنابراین دیوان کیفری بین‌المللی پس از دادگاه‌های ملی صلاحیت ثانویه دارد و تنها در شرایط خاصی می‌تواند اقدام کند که دولت مربوطه مایل یا قادر به تعقیب جرایم در صلاحیت خود نباشد؛ بنابراین نیاز به همکاری و مکمل بین دادگاه‌های ملی و بین‌المللی در اجرای قوانین جزایی وجود دارد (Lubis, 2016, 22). این بر اساس اصل تکمیلی بودن است که توسط دیوان از طریق ماده‌های هفدهم و پنجاه و سوم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی راجع به اجرا شده است که تصریح می‌کند که اگر پرونده‌ای توسط کشوری که صلاحیت رسیدگی به آن را دارد، نمی‌تواند در دیوان کیفری بین‌المللی پذیرفته شود.

با این حال، مفهوم تکمیلی بودن به صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی اجازه می‌دهد در شرایطی که یک دولت قادر یا مایل به ادامه تحقیقات نیست یا زمانی که تحقیقات دولتی با سوءنیت انجام می‌شود، مانند زمانی که از آن برای محافظت از شخص در برابر مسئولیت کیفری استفاده می‌شود. این بدان معنا است که دولت‌ها صلاحیت و اختیار اولیه برای تحقیق و تعقیب جنایات بین‌المللی را دارند و دیوان کیفری بین‌المللی دارای صلاحیت ثانویه است. با توجه به این که تکمیلی بودن بر اساس موضوع مورد به مورد ارزیابی می‌شود، دیوان کیفری بین‌المللی و دولت‌ها باید به‌طور مشترک اطمینان حاصل کنند که به تمام جنایات در هر موقعیت رسیدگی می‌شود.

در مورد حمله هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی که منجر به کشته شدن تعداد زیادی غیرنظامی و تخریب خانه‌ها و امکانات آن‌ها شد، بسیاری از گروه‌ها یا سازمان‌ها و همچنین چندین کشور شکایت‌هایی را به دیوان کیفری بین‌المللی تقدیم کرده‌اند که یکی از آن‌ها گروه حقوق بشر فلسطینی است که از صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی می‌خواهد تا تحقیقاتی در مورد جنایات جنگی در غزه انجام دهد؛ بنابراین، سیاست فعلی دیوان کیفری بین‌المللی، بررسی پرونده‌های تحت صلاحیت فلسطین برای جنایات ادعایی ارتكابی در غزه است، دادگاه بلافاصله اعلام کرد که دیوان کیفری بین‌المللی در حال بررسی روش‌هایی برای محاکمه رهبران اسرائیلی به اتهام جنایات جنگی در غزه است. دادگاه ممکن است در حال بررسی

پرونده‌های صلاحیت فلسطین در مورد جنایات ادعایی ارتكابی در غزه باشد. کریم خان، دادستان دیوان کیفری بین‌المللی، ضمن بازدید از گذرگاه مرزی رفح در بیست و هفتم اکتبر، تأیید کرد که جنایات دیگری در این تحقیقات وجود دارد و گفت که ممانعت از رسیدن کمک‌های بشردوستانه به غیرنظامیان بر اساس اساسنامه رم قابل پیگرد قانونی است؛ بنابراین، در درگیری حمله هفتم اکتبر هیچ انکار صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی برای اسرائیل وجود نداشت. اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم مؤسس دیوان بین‌المللی کیفری، اختیار قانونی را برای بررسی جنایات ادعایی در قلمروهای عضو آن فراهم می‌کند (Zavorotko, 2023, 237).

در مورد اقدامات اسرائیل علیه غیرنظامیان فلسطینی در هفتم اکتبر، یک سیاست صلاحیت قضایی دیوان کیفری بین‌المللی وجود دارد که تأیید می‌کند در حال حاضر حوزه قضایی دیوان کیفری بین‌المللی در حال بررسی وضعیت غزه فلسطین است و تلاش می‌کند تا تحقیقات را تسریع بخشد. حتی اگر در سال ۲۰۲۴ میلادی و به روزرسانی فعلی، اسرائیل هنوز بخشی از کشورهای عضو دیوان کیفری بین‌المللی نیست، دیوان کیفری بین‌المللی برای تحقق عدالت تلاش خواهد کرد تا پاسخگو باشد. دیوان کیفری بین‌المللی همچنین تأکید کرد که صلاحیت رسیدگی به جنایات ارتكابی در قلمرو یک طرف و مربوط به اتباع یک حزب با هدف اصلی تحقق عدالت برای قربانیان و حمایت از اعلامیه اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم مبنی بر یک کشور مستقل را دارد (Clancy, 2021, 61).

جدول شماره ۱. صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی در رابطه با تحقیقات در مورد مناقشه اسرائیل و فلسطین

تاریخ تحقیق	فرایند درخواست و بررسی
اول ژانویه ۲۰۱۵ میلادی	تشکیلات خودگردان فلسطین بر اساس ماده ۱۲ (۳) اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم دیوان کیفری بین‌المللی اعلامیه‌ای مبنی بر پذیرش صلاحیت فلسطین ارائه کرد.
دوم ژانویه ۲۰۱۵ میلادی	فلسطین با ارائه سند الحاق خود به دبیرکل سازمان ملل متحد به اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم ملحق شد. اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم برای فلسطین در اول آوریل ۲۰۱۵ میلادی لازم الاجرا شد.
بیست و دوم می ۲۰۱۸ میلادی	بر اساس ماده‌های ۱۳ (الف) و ۱۴ اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم، فلسطین از دادستانی درخواست کرد تا وضعیت فلسطین را بررسی کند، از جمله جنایات گذشته، جاری و آتی که در تمام بخش‌های کشور فلسطین مرتکب شده‌اند. دولت فلسطین شامل

تاریخ تحقیق	فرایند درخواست و بررسی
	سرزمین‌های فلسطینی اشغال شده توسط اسرائیل در سال ۱۹۶۷ میلادی، از جمله کرانه باختری، بیت المقدس شرقی و نوار غزه است که توسط خط آتش بس ۱۹۴۹ میلادی تعریف شده است.
بیستم دسامبر ۲۰۱۹ میلادی	دادستان به این نتیجه رسیده است که تمام معیارهای قانونی تحت اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم برای شروع تحقیقات پس از انجام یک ارزیابی کامل، مستقل و عینی از وضعیت برآورده شده است. این حوزه بر این باور است که جنایات جنگی در کرانه باختری از جمله بیت المقدس شرقی و نوار غزه انجام می‌شود.
بیست و دوم ژانویه ۲۰۲۰ میلادی	دادستان با در نظر گرفتن مسائل پیچیده حقوقی و واقعی موجود در این وضعیت، درخواستی را به شعبه مقدماتی یک ارسال کرد و خواستار تصمیمی شد که دامنه صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی در این وضعیت را روشن کند.
پنجم فوریه ۲۰۲۱ میلادی	شعبه اول بخش مقدماتی، پس از بررسی درخواست دادستان و همچنین اظهارات نمایندگان قانونی از جانب قربانیان، دولت‌ها، سازمان‌ها و حقوقدانان، با اکثریت آراء، تصمیم به صلاحیت سرزمینی دیوان کیفری بین‌المللی در وضعیت فلسطین به اراضی اشغال شده توسط اسرائیل از سال ۱۹۶۷ میلادی، یعنی غزه و کرانه باختری، از جمله بیت المقدس شرقی گرفت. فاتو بنسودا، دادستان دیوان کیفری بین‌المللی در آن زمان، آغاز تحقیقات در مورد وضعیت فلسطین را تأیید کرد.
بیست و نهم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی	کریم خان، دادستان دیوان کیفری بین‌المللی، وضعیت کشور فلسطین و اسرائیل را بیان کرد.
هفدهم نوامبر ۲۰۲۳ میلادی	دادستان دیوان کیفری بین‌المللی پس از دریافت ارجاعات وضعیت در کشور فلسطین از پنج کشور عضو (آفریقای جنوبی، بنگلادش، بولیوی، کومور و جیبوتی) اظهار داشت: «بیانه هفدهم نوامبر ۲۰۲۳ میلادی».
بیستم می ۲۰۲۴ میلادی	بیانه دادستان دیوان کیفری بین‌المللی کریم خان: درخواست صدور حکم بازداشت در وضعیت کشور فلسطین.

در دهه گذشته، درخواست‌های مربوط به جنایتکاران اسرائیلی هنوز در مرحله بررسی جنایاتی بود که آن‌ها مرتکب شده بودند، یعنی جنایات جنگی و جنایت علیه بشریت جمعیت غیرنظامی فلسطین. این به

دلیل محدودیت‌های تحقیق دیوان کیفری بین‌المللی در حوزه قضایی آن است، یکی از عوامل این است که روند قانونی پیامدهای بالقوه مهمی برای تلاش‌های پاسخگویی گسترده‌تر دارد که می‌تواند در طول زمان قابل توجه باشد. همچنین به مانعی برای تحقیقات تبدیل می‌شود، زیرا اسرائیل بخشی از کشورهای عضو نیست که دیوان کیفری بین‌المللی را تصویب می‌کنند و صدور حکم بازداشت برای ارتش اسرائیل درگیر در جنگ و جنایات علیه بشریت علیه غیرنظامیان فلسطینی را برای دیوان کیفری بین‌المللی دشوار می‌سازد.

۶- عدم تصویب اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم توسط اسرائیل

با قضاوت از نگرش اسرائیل مبنی بر این که هیچ پاسخگویی در قبال نقض‌های اسرائیل علیه جامعه مدنی فلسطین وجود ندارد و صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی نیز هرگز در برخورد با نقض‌های اسرائیل در رابطه با جنگ و جنایات بشردوستانه اسرائیل علیه جمعیت غیرنظامی فلسطین موفق نبوده است، بزرگ‌ترین عامل این است که اسرائیل اساسنامه دیوان را تصویب نکرده است. اسرائیل که در ابتدا حامی فعال و مستمر مفهومی دیوان کیفری بین‌المللی و تحقق آن در قالب اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم بود، با افتخار اعلام می‌دارد که اهمیت و قطعاً ضروری بودن یک دادگاه یا محکمه مؤثر را به رسمیت می‌شناسد. اسرائیل به‌عنوان یکی از مبتکران مفهوم دیوان کیفری بین‌المللی، از اوایل دهه ۱۹۵۰ میلادی از طریق حقوقدانان و دولتمردان برجسته خود، در تمامی مراحل تأسیس این دادگاه‌ها مشارکت فعال داشته است. نمایندگان آن که در قلب و ذهن خود خاطرات جمعی و گاه شخصی از هولوکاست، بزرگ‌ترین و فجیع‌ترین جنایاتی که در تاریخ بشریت رخ داده است، مشتاقانه، به همه مراحل از بدو تدوین اساسنامه کمک کرده‌اند (Chlevickaitè, 2023, 196). در کنفرانس رم در سال ۱۹۹۸ میلادی، اسرائیل از گنجاندن صورت‌بندی‌هایی در اساسنامه که مطابق با برنامه‌های سیاسی برخی کشورها طراحی شده بود، ابراز ناامیدی و تأسف عمیق کرد. اسرائیل هشدار داد که این رویه ناگوار ممکن است نشان‌دهنده قصد سوءاستفاده از اساسنامه به‌عنوان یک ابزار سیاسی باشد (Alasttal, 2023, 141).

امروز نیز با همین روحیه، دولت اسرائیل اساسنامه را امضاء می‌کند و درعین حال هرگونه تلاشی برای تفسیر مفاد آن با انگیزه‌های سیاسی علیه اسرائیل و شهروندانش را رد می‌کند. اسرائیل امیدوار است که اظهار نگرانی اسرائیل نسبت به چنین تلاش‌هایی به‌عنوان هشدار در برابر خطر سیاسی شدن در تاریخ

ثبت شود که ممکن است هدف نهاد مرکزی بی‌طرف را تضعیف کند و به نفع بشریت باشد. با این وجود، اسرائیل به انجام مناظره‌های سیاسی و آکادمیک در مورد دیوان کیفری بین‌المللی و اهمیت آن در چهارچوب حقوق بین‌الملل و جامعه بین‌المللی ادامه داد.

ماهیت دیوان کیفری بین‌المللی وسیله مهمی برای اطمینان از محاکمه جنایتکارانی است که مرتکب جنایات واقعاً فحیح می‌شوند. در همین حال، کسانی که به‌طور بالقوه اصول اولیه انسانیت و وجدان عمومی را زیر پا بگذارند، به درستی مجازات خواهند شد، اما هرگز دستورالعملی برای آن‌ها ارائه نشده است؛ بنابراین، امضای اساسنامه رم توسط اسرائیل به اسرائیل این امکان را می‌دهد که از نظر اخلاقی این ایده اساسی را که زیربنای تأسیس دیوان کیفری بین‌المللی است، شناسایی کند. اسرائیل در سال ۲۰۰۲ میلادی با ماده ۱۲۷ اساسنامه که توضیح می‌دهد: «اجازه به دولت برای خروج از دیوان کیفری بین‌المللی، خروج یک سال پس از اطلاع به امین معاهده اعمال می‌شود و بر تعقیب‌هایی که قبلاً شروع شده‌اند تأثیر نمی‌گذارد»، امضای خود را پس گرفت (Ablamsky, 2023, 361).

اسرائیل از خروج اعضای دیوان کیفری بین‌المللی در رابطه با درگیری خود با فلسطین استفاده کرد. چه کسی مرتکب جنایات انسانی و جنگی شد که غیرنظامیان فلسطینی را هدف قرار داد. بر اساس مفاد اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی، یک کشور تنها در صورتی ملزم به یک معاهده است که آن کشور معاهده را امضاء و تصویب کرده باشد. از آن جایی که اسرائیل عضوی از دیوان کیفری بین‌المللی نیست، صدور حکم بازداشت برای ارتش اسرائیل که در جنگ و جنایات علیه بشریت علیه غیرنظامیان فلسطینی دست دارند برای دیوان کیفری بین‌المللی دشوار است. این همچنین مانعی برای صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی در انجام تحقیقات می‌شود، زیرا همیشه از نقش خود به‌عنوان یک دولت غیرعضو در دیوان کیفری بین‌المللی استفاده می‌کند، یعنی اصل حاکمیت دولت را عامل محدودکننده‌ای در صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی قرار می‌دهد و این مانعی برای دیوان کیفری بین‌المللی برای اعمال صلاحیت خود است (Grzybowski, 2024, 360).

دیوان کیفری بین‌المللی در ابتدا اعلام کرد که نمی‌تواند به پرونده‌ای که مربوط به اسرائیل است رسیدگی کند، زیرا اسرائیل از توافقتنامه اساسنامه رم خارج شد. با این حال، دیوان کیفری بین‌المللی ممکن است همچنان صلاحیت رسیدگی به جنایات ارتكابی در قلمرو یک کشور غیرعضو را داشته باشد، در صورتی که دولت صلاحیت قضایی خود را بپذیرد یا اگر شورای امنیت سازمان ملل متحد وضعیت را به

موجب ماده سیزدهم به دیوان کیفری بین‌المللی ارجاع دهد. وضعیت فعلی اسرائیل به‌عنوان یک کشور غیرعضو دیوان کیفری بین‌المللی به این معنی به یک معاهده متعهد نیست؛ بنابراین، در جریان درگیری هفتم اکتبر، سیاست دیوان کیفری بین‌المللی این بود که پرونده‌های مربوط به پرونده هفتم اکتبر در غزه، فلسطین را به دلیل جنایات ادعایی مرتکب شده توسط عاملان اسرائیلی بررسی کند. دیوان کیفری بین‌المللی بلافاصله اعلام کرد که در حال بررسی پرونده‌های ادعایی جنایات جنگی و بشریت در غزه است و با استفاده از این روش‌ها برای محاکمه رهبران اسرائیلی به اتهام جنایات جنگی در غزه تحقیق می‌کند (Khoirunnisa, 2024, 85).

۷- عوامل تأثیرگذار بر تحقیقات قضایی دیوان کیفری بین‌المللی در اجرای قوانین علیه اسرائیل

در درگیری هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی که غیرنظامیان غزه را هدف قرار می‌دهد، دیوان کیفری بین‌المللی به انجام تحقیقات و حتی تسریع تحقیقات ادامه خواهد داد. اگرچه اسرائیل عضو دیوان کیفری بین‌المللی نیست. این به دلیل عوامل متعددی است که بر تحقیقات دیوان کیفری بین‌المللی در اجرای قانون علیه اسرائیل تأثیر می‌گذارد:

اولاً، فلسطین یکی از کشورهای عضو دیوان کیفری بین‌المللی است. در اول ژانویه ۲۰۱۵ میلادی، دولت فلسطین اعلامیه‌ای را به اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم ارائه کرد که در آن صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی در مورد جنایات ادعایی ارتکاب یافته «در اراضی اشغالی فلسطین، از جمله اورشلیم شرقی، از ژوئن ۲۰۱۴ میلادی» را می‌پذیرد. در دوم ژانویه ۲۰۱۵ میلادی، دولت فلسطین با ارائه سند الحاق خود به دبیرکل سازمان ملل متحد، به اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم ملحق شد. اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم برای کشور فلسطین در اول آوریل ۲۰۱۵ میلادی لازم‌الاجرا شد. فلسطین یک کشور عضو است و فلسطین اکنون باید به‌عنوان یک کشور عضو دیوان کیفری بین‌المللی از برقراری عدالت توسط دیوان کیفری بین‌المللی بهره‌مند شود، دیوان کیفری بین‌المللی باید درگیری را که در سال‌های اخیر بسیار طولانی شده است، بررسی کند. اگرچه در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ میلادی، سیاست دیوان کیفری بین‌المللی به دلیل نداشتن صلاحیت قضایی خود در اسرائیل، عدم انجام تحقیقات بود، اما بر اساس بند دوم ماده دوازدهم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم، یکی از معانی آن ماده این است که «دیوان کیفری بین‌المللی کیفری شهروندان غیرطرفی که در قلمرو یکی از کشورهای عضو دیوان کیفری بین‌المللی مرتکب جنایات شوند، صلاحیت

خود را اعمال خواهد کرد» و این یکی از عوامل تأثیرگذار بر دیوان کیفری بین‌المللی در اجرای قانون است، به طوری که دیوان کیفری بین‌المللی به تحقیق درباره جنایات اسرائیل که با هدف قرار دادن مرتکب شده‌اند ادامه می‌دهد.

عامل دوم میزان تشویق و فشار اعضای دیوان کیفری بین‌المللی و کشورهای غیرعضو از جمله ترکیه است. در سال ۲۰۲۳ میلادی، در جریان درگیری شدید حمله هفتم اکتبر، رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه اظهار داشت که «حمله اسرائیل به غزه جنایت جنگی و جنایت علیه بشریت است و باید تحت قوانین بین‌المللی تحت پیگرد قرار گیرد» (Gunawa and Astutik n,2019,90). به همین ترتیب، شیخ محمد بن عبدالرحمن بن جاسم آل ثانی، نخست‌وزیر قطر، خواستار «تحقیقات بین‌المللی جامع و بی‌طرفانه در مورد آنچه جنایات اسرائیل در غزه می‌خواند» شد. در همین حال، بسیاری از کشورها همچنان بر تحقیقات در مورد جنگ و جنایات اسرائیل علیه بشریت که غیرنظامیان را هدف قرار می‌دهد، فشار می‌آورند. از جمله اندونزی، مالزی، اردن، مالدیو، نامیبیا، پاکستان، جمهوری اسلامی ایران، مراکش، آفریقای جنوبی، بنگلادش، بولیوی، کومور، جیبوتی و بسیاری دیگر از کشورهایی که از عدالت برای جنگ و جنایات علیه بشریت علیه مردم غزه و فلسطین حمایت می‌کنند. این فشار از سوی کشورهای عضو دیوان کیفری بین‌المللی از جمله آفریقای جنوبی، بنگلادش، بولیوی، کومور، جیبوتی، اردن، مالدیو، و نامیبیا هست که ممکن است تحقیقات دیوان کیفری بین‌المللی را برای انجام تحقیقات مربوط به جنایات جنگی و بشریت علیه غیرنظامیان فلسطینی تسهیل و تقویت کند.

به‌رغم دهه گذشته درگیری، پیگرد قانونی عاملان جنایات جنگی و جنایات علیه بشریت اسرائیل که غیرنظامیان فلسطینی را هدف قرار داده بودند، شکست خورده بود. این قطعاً محدودیت دادگاه‌ها و چالش‌های حقوقی و ژئوپلیتیکی است که در مواردی که عاملان ادعایی نفوذ قابل توجهی در عرصه سیاسی بین‌المللی دارند، با آن مواجه می‌شوند. این فرایند قانونی پیامدهای بالقوه مهمی برای تلاش‌های پاسخگویی گسترده‌تر دارد که می‌تواند در طول زمان قابل توجه باشد. باین حال، صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی در حال حاضر اعتباری به دست آورده است، زیرا شجاعت سازمانی برای ایستادگی در برابر معماران جنایت اسرائیل را دارد.

نتیجه

به‌طور کلی، یک جنگ قطعا قوانینی دارد که توسط قوانین بین‌المللی وضع شده است. مقررات اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم و حقوق بین‌الملل بشردوستانه بخشی از حقوق بین‌الملل است. بر اساس اطلاعات به دست آمده بیشتر کشته‌ها در اثر حملات هوایی اسرائیل بوده است. اسرائیل همچنین محاصره غزه را تشدید کرد و مواد غذایی، آب، برق و سوخت را قطع کرد و یکی از بیمارستان‌های غزه را بمباران کرد. پس از تحلیل مورد بحث در این پژوهش، ضدحمله اسرائیل با هدف قرار دادن غیرنظامیان در هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی جنایت جنگی و جنایت علیه بشریت تلقی می‌شود. با این حال، از آن جایی که اسرائیل عضو دیوان کیفری بین‌المللی نیست؛ اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم در اول ژوئیه ۲۰۰۲ میلادی لازم‌الاجرا شد و از سال ۲۰۲۴ میلادی، اسرائیل اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم را تصویب نکرده یا به آن ملحق نشده است.

صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی در مورد جنایات ارتكابی در قلمرو آن یا توسط شهروندان محدود است. با این حال، توجه به این نکته ضروری است که دیوان کیفری بین‌المللی همچنان می‌تواند صلاحیت رسیدگی به جنایات ارتكابی در قلمرو یک کشور غیرعضو را داشته باشد، در صورتی که آن کشور صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی را بپذیرد یا شورای امنیت سازمان ملل متحد وضعیت را به دیوان کیفری بین‌المللی طبق ماده سیزدهم اساسنامه ۱۹۹۸ میلادی رم ارجاع دهد. در حمله هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی که غیرنظامیان را در غزه هدف قرار داد، دیوان کیفری بین‌المللی اعلام کرد که تحقیقات را ادامه خواهد داد و تسریع خواهد کرد؛ بنابراین این موضوع قطعاً تحت تأثیر چندین عامل است که بر صلاحیت تحقیقاتی دیوان کیفری بین‌المللی در اجرای قانون علیه اسرائیل در رابطه با مناقشه هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی تأثیر می‌گذارد، از جمله فلسطین به‌عنوان کشور عضو دیوان کیفری بین‌المللی که باید از برقراری عدالت بهره‌مند شود. از طرفی نیز تشویق و فشار زیادی از سوی کشورهای غیرعضو و کشورهای عضو دیوان کیفری بین‌المللی برای انجام تحقیقات در مورد حملات درگیری در هفتم اکتبر ۲۰۲۳ میلادی صورت گرفت.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

فارسی

- اصلاتی، جبار، ۱۴۰۲، جنگ اخیر غزه از منظر حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تالار گفت‌وگوی تخصصی حقوقی و سیاسی بین‌المللی انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد، قابل دسترسی در: <https://unstudies.ir/iauns-forum>

لاتین

- Abdalfatah Mohammed Asqool, 2023, Shahrul Mizan Ismail, and Rohaida Nordin, The Protection of Children during Armed Conflicts: Israeli Violations of International Humanitarian Law in Three Wars in Gaza, UUM Journal of Legal Studies, 14.2.
- Abdelrahman Alasttal and others, 2023, The Role of the United Nations in Protecting the Right to Development in Occupied Palestine, Legality: Jurnal Ilmiah Hukum, 31.1.
- Aneta Brockhill and Karl Cordell, 2019, The Violence of Culture: The Legitimation of the Israeli Occupation of Palestine, Third World Quarterly, 40.5.
- Bohdan Nedilko, 2021, Models of Evaluation of Evidences in the Case-Law of the International Criminal Court, Evropsky Politicky a Pravni Diskurz, 8.1.
- Christopher W. Mullins, 2023, Variations in War Crimes during the Sierra Leone Civil War, International Criminal Justice Review, 33.2.
- Gabrielè Chlevickaitė, Barbora Holá, and Catrien Bijleveld, 2023, Suspicious Minds? Empirical Analysis of Insider Witness Assessments at the ICTY, ICTR and ICC, European Journal of Criminology, 20.1.
- George Dvaladze, 2023, Unveiling Claims of Discrimination Based on Nationality in the Context of Occupation under International Humanitarian and Human Rights Law, International Review of the Red Cross, 105.923.
- Hafara Khoirunnisa and others, 2024, Judaization in Palestine: Is It Genocide According to the 1998 Rome Statute?, Sriwijaya Law Review, 8.1.
- Inna Zavorotko, 2023, Ukrainian Women Are Raped, Men Are Killed: The Russian Federation Violates International Law, International and Comparative Law Review, 23.1.
- Janis Grzybowski and Filipe dos Reis, 2024, After States, before Humanity? The Meta-Politics of Legality and the International Criminal Court in Iraq, Afghanistan, and Palestine, Review of International Studies, 50.2.
- Krzysztof Orzeszyna, 2023, Convergence of International Humanitarian Law and International Human Rights Law in Armed Conflicts, Studia Iuridica Lublinensia, 32.3.
- Lara Hakki, Eric Stover, and Rohini J. Haar, 2020, Breaking the Silence: Advocacy and Accountability for Attacks on Hospitals in Armed Conflict, International Review of the Red Cross, 102.915.

- Lena Obermaier, 2024, Disabling Palestine: The Case of Gaza's Great March of Return, Race & Class, 65.3.
- Marta Bo, 2021, Autonomous Weapons and the Responsibility Gap in Light of the Mens Rea of the War Crime of Attacking Civilians in the ICC Statute, Journal of International Criminal Justice, 19.2.
- Matthew Gillett, 2023, Criminalizing Reprisals against the Natural Environment, International Review of the Red Cross, 105.924.
- Michal Al-Yagon, Lior Garbi, and Yisrael Rich, 2023, Children's Resilience to Ongoing Border Attacks: The Role of Father, Mother, and Child Resources, Child Psychiatry & Human Development, 54.4.
- Muath Mohammed Alashqar, Asmar Abdul Rahim, and Ahmad Shamsul Abd Aziz, 2023, War Crimes in Gaza Strip from the Year 2008 2021: Individual Criminal Responsibility Under the Legal Framework of Rome Statute of the International Criminal Court, Journal of International Studies 19.1.
- Muhammad Ikhsan Lubis, 2016, The Relationship of International Human Rights Law with International Humanitarian Law in Situations of International Armed Conflicts, Journal of Indonesian Legal Studies, 1.1.
- Pearce Clancy and Richard Falk, 2021, The ICC and Palestine: Breakthrough and End of the Road?, Journal of Palestine Studies, 50.3.
- Sefriani Sefriani and Vania Lutfi Safira Erlangga, 2022, The Legality of Israel's Self-Defense Claim of the Strikes on Hamas, Yustisia Jurnal Hukum, 11.3.
- Serhii Ablamskyi and others, 2023, Assessing the Responsibilities of the International Criminal Court in the Investigation of War Crimes in Ukraine, Novum Jus, 17.2.
- Socorro Flores-Liera, 2023, Comments on the Crime of Aggression Taking into Account the 4th Edition of the Commentary of the Rome Statute of the International Criminal Court, Criminal Law Forum, 34.4.
- Taylor Kate Woodcock, 2024, Human/Machine (-Learning) Interactions, Human Agency and the International Humanitarian Law Proportionality Standard, Global Society, 38.1.
- Uin Maulana Malik Ibrahim Malang, 2021, Abd Al-Majīd Al-Najjār's Perspective on Maqāsid Al-Sharī'ah Faishal Agil Al M Unawar, JURIS: Jurnal Ilmiah Syari'ah, 20.2.
- Y Gunawan and Z A Astutik, 2019, The Importance of Bilateral Agreement on Mandatory Consular Notification for Indonesia: Tuti Tursilawati Execution, Jurnal Hukum Novelty, 10.2.
- Yordan Gunawan, Fawaz Muhammad Ihsan, and Paulo Andres Anderson, 2023, The Murder of Shireen Abu Akleh: How Does Law Protect the Journalist in a War?, Lex Scientia Law Review, 7.2.

Legal Civilization

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

No.21- Autumn 2024

The Procedure of Arbitration of ICSID about Umbrella Clause

Amirhosein Yazdani, Naser Alidoosti Shahraki

Legal Analysis of Opinions Issued by the International Court of Justice Regarding Lawsuits Related to Iran

Sima Abbasi, Shahrooz Darbandi

Conflicts between Israel and Hamas in the Mirror of International Criminal Law (2023 AD)

Mohammad Babaei, Navid Zamaneh Ghadim, Davood Alizadeh

The Role of Lifestyle and Adherence to Health Protocols in Preventing Crimes Related to COVID-19 According to Experts in Iranian Criminal Law

Iraj Morvati

Managing Transboundary Petroleum Deposits: Cooperation as a Customary Obligation

(with Emphasis on Final ICJ Award in 2017 between Ghana and Côte d'Ivoire)

Ali Rezaei, Sayyed Rasol Tabatabaei Moghaddam

Criminal Protection of Children and Adolescents at Risk in the Laws of Iran and Lebanon

Amin Reza Bahar Falamarzi

The Way of Managing the Property of Prisoners in Iranian and Turkish Laws

Sara Farzadi Mehr, Mohammadreza Haghighi, Esmail Amouri

Analyzing and Investigating the Nature of Reward in the Iranian Law System

Amir Mohammad Tavakoli, Mohammad Reza Azodi, Ghasem Tavakoli

Examining the Nature and Legal Dimensions of the Provisional Measures Issued by the Dispute Resolution Committee of the Ministry of Oil

Sheyda Ghamafroz, Mohammad Reza Afshari, Mehdi Piri

The Rights of Institutional Shareholders and Retail Shareholders in Iran's Capital Market

Parisa Rezvan, Ali Zare

Limitations on the Military Activity of Third States in the Exclusive Economic Zone of the Coastal State

Mohsen Behjati

Adoption in the Legal System of Iran and England

Zahra Makki, Esmail Kashkoulia

The Legal Basis of Establishing Non-governmental Schools in Iran, Emphasizing the Role of Education in Preventing Crime

Mina Daneshamooz, Hakimeh Abolhasani

Democratic and Authoritarian Paths in the Future of International Law

Saeid Behdoudi Nejad

Smart Cities and International Trade Law

Aram Abbaspour Jalali

The Effect of Jus Cogens Norms: Whoever Opened Pandora's Box, Did You Ever Think About the Consequences?

Soheil Golchin

The Relationship between Transparency Obligations and Foreign Investment in Renewable Energies: Realising the Potential Role of IIAs

Yusef Akhlaghi

Iran's Criminal Policy for Specific Military Crimes of the Armed Forces

Yasser Shakeri